

Van: Ondernemersfonds Arnhem <petra@bureau-stand-by.nl>

Verzonden: dinsdag 14 april 2026 17:01

Aan: griffie <griffie@arnhem.nl>

Onderwerp: Ondernemersfonds - begroting 2027

Beste griffie,

Bij deze verzoek ik u om bijgaande brief met bijlage voor te leggen aan de formateur, de heer M. Coenders.

Bij voorbaat dank.

In afwachting van uw bevestiging, teken ik,

Met vriendelijke groet,

namens het bestuur van Ondernemersfonds Arnhem,

Petra Kerkhof

Secretariaat

M 06 5083 4423

E info@ondernemersfondsarnhem.nl

www.ondernemersfondsarnhem.nl

Brief per e-mail

M 06-5083 4423
E info@ondernemersfondsarnhem.nl
www.ondernemersfondsarnhem.nl

griffie@arnhem.nl

T.a.v. de formateur, dhr. M. Coenders

Arnhem, 14 april 2026

Betreft: Begroting 2027 - Ondernemersfonds Arnhem

Geachte heer Coenders,

Sinds 2010 bestaat in Arnhem het Ondernemersfonds Arnhem, destijds opgericht door de grootste ondernemerscollectieven in de stad, waaronder OKA, CCA en VNO-NCW Midden. Het Ondernemersfonds wordt sindsdien gevoed door gelden die door de gemeente worden geheven door een opslag op de Onroerende Zaakbelasting (OZB) van niet-woningen (waaronder bedrijven, scholen, zorginstellingen). Dit is bij de oprichting zo besloten om een collectieve financieringsbron in het leven te roepen, welke (collectieve) initiatieven kan ondersteunen die de Arnhemse economie versterken. Te denken valt aan activiteiten zoals de Arnhemse Stockdagen, Bridge to Liberation, de Arnhem Electricity Week, verbinding onderwijs-bedrijfsleven, verbetering uitstraling winkel- en horecagebieden en verbetering van bedrijven-terreinen.

Investeringen vanuit het Ondernemersfonds trekken overige financiering aan. Uit de jaarlijkse verantwoording over 2024 bijvoorbeeld (2025 is nog in afronding) blijkt dat de bijdrage uit het Ondernemersfonds van € 463.000,- heeft geleid tot € 1,6 miljoen overige financiering. In dat jaar is, met ondersteuning vanuit het Ondernemersfonds, € 2.262.718,- geïnvesteerd in versterking van de Arnhemse economie. In 2025 is uit het Ondernemersfonds € 520.000,- bijgedragen aan economische projecten voor de stad.

Ondanks deze mooie economische resultaten voor Arnhem worstelen wij als bestuur van het Ondernemersfonds met een financieel knelpunt. Een knelpunt dat een rem zet op de economische stimulans vanuit het Ondernemersfonds. Het Ondernemersfonds wordt, zoals gezegd, gevoed door een opslag op de OZB voor niet-woningen (ooit vastgesteld op 3,2%). Sinds 2016 is dit een vast budget van € 890.000,- per jaar dat tot op heden ongewijzigd is gebleven. Dat geldt ook voor de budgetten die Platform Binnenstad Arnhem (PBA) en de Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen (StAB) uit het Ondernemersfonds ontvangen, sinds 2012 respectievelijk € 400.000,- en € 110.000,-. Gelet op de fors gestegen kosten de afgelopen jaren en de onveranderde budgetten is er een disbalans ontstaan tussen budget en de economische ambities van deze organisaties voor Arnhem.

Omdat het Ondernemersfonds mede uit de Corona-periode een financiële reserve had opgebouwd, hebben wij de afgelopen drie jaren vanuit het Ondernemersfonds extra budget kunnen toekennen aan PBA en StAB ter compensatie van de ontbrekende indexatie sinds 2012. Ondanks dat er geen structurele financiering voor Citymarketing Arnhem (CMA) is overeengekomen, hebben we met CMA de principeafpraak dat het Ondernemersfonds jaarlijks € 100.000,- oormerkt voor aanvragen van CMA. Dit betekent dat voor 2026 slechts € 250.000,- budget resteert voor overige subsidieaanvragen. De jaarverslagen van de afgelopen jaren, alsook het evaluatierapport 2019-2023*, laten zien dat dit budget daarvoor krap, zo niet ontoereikend is. Uit het evaluatierapport blijkt ook dat Arnhem in vergelijking met andere steden weinig budget beschikbaar heeft voor het Ondernemersfonds.

Zoals hierboven al aangegeven zijn de reserves van het Ondernemersfonds in de loop der jaren afgebouwd door extra financiering van beeldbepalende events, het corona Noodfonds, meer of hogere toekenningen én de extra budgettoekenningen aan PBA en StAB ad € 153.000,-. Dit jaar kunnen wij geen extra budget toekennen aan PBA en StAB en kennen wij minder toe aan overige projectaanvragen om op die manier zoveel mogelijk economische initiatieven te kunnen steunen. Dit knaagt aan de meerwaarde van het Ondernemersfonds en remt de economische ambitie van vele partners in de stad voor Arnhem.

Samenvattend doen wij een dringend beroep op u c.q. het nieuwe college van Burgemeester en Wethouders om vanaf de begroting 2027 het budget van het Ondernemersfonds structureel te verhogen, zodat mede via het Ondernemersfonds de economische ambities voor de stad ten uitvoer kunnen worden gebracht. Wellicht ten overvloede: maar dit staat los van de gesprekken die gevoerd worden met de wethouder en een aantal betrokken partijen over verdergaande samenwerking en opschaling in de toekomst. Wij zien hier een positieve ontwikkeling, maar ook een proces dat mogelijk langer nodig heeft.

Met vertrouwen in een positief besluit, tekenen wij,

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Ondernemersfonds Arnhem

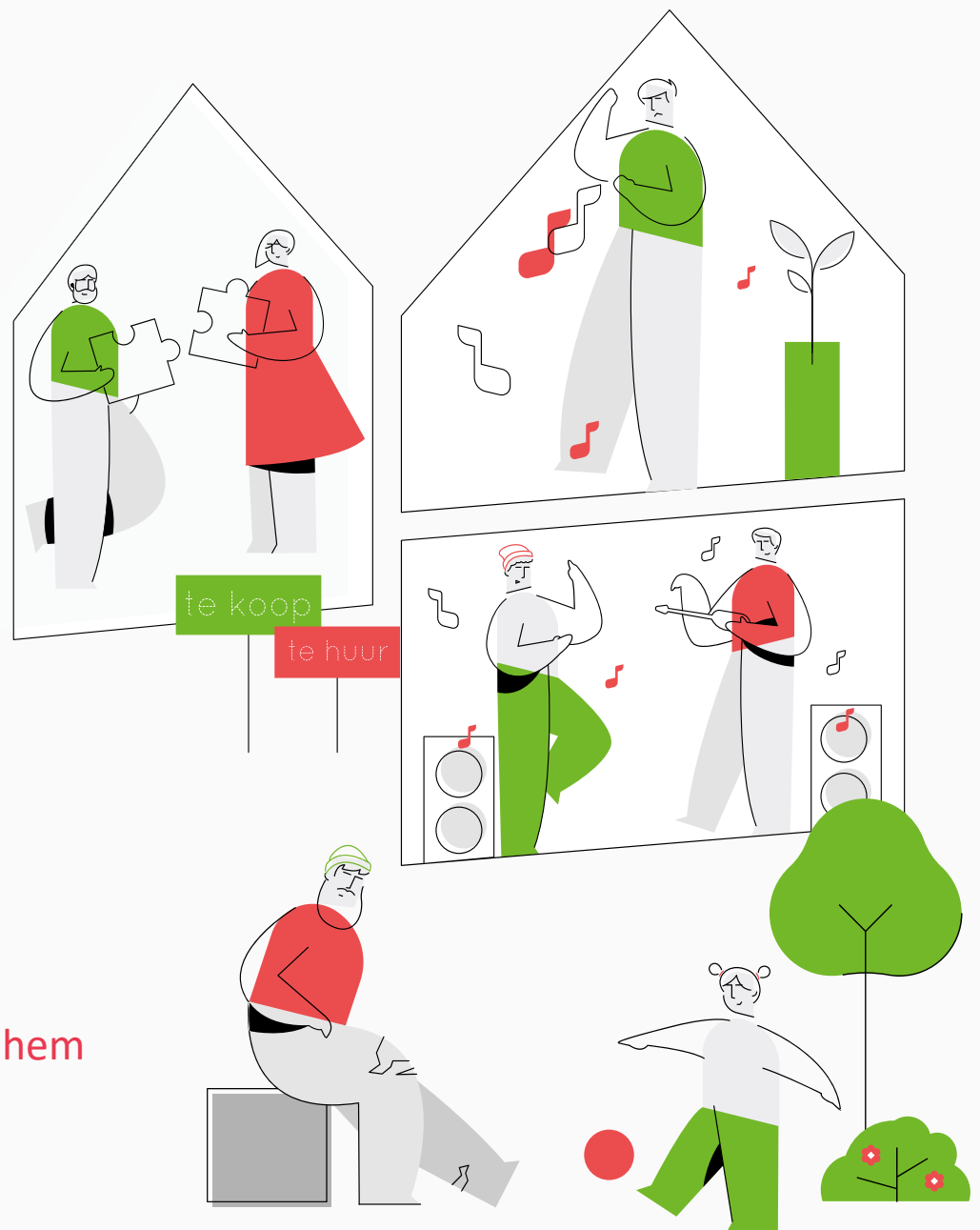
C. van der Most
Voorzitter

P.W. van Stijn
Secretaris

*bijlage: evaluatierapport 2019-2023.

Jaarverslagen zijn beschikbaar op [de website van het Ondernemersfonds Arnhem](#)

Evaluatie Ondernemersfonds Arnhem 2023

Gemeente Arnhem

15 juli 2024
Eindconcept

Ontrafel de trend. **Kijk vooruit.**

DATUM	15 juli 2024
TITEL	Evaluatie Ondernemersfonds Arnhem 2023
OPDRACHTGEVER	Gemeente Arnhem
AUTEUR(S)	Jeroen Lijzenga Vera Elferink
PROJECTNUMMER	202.136/G
STATUS	Eindconcept

Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem
Postbus 1174
6801 BD Arnhem

www.companen.nl
info@companen.nl
026 351 25 32

Ontrafel de trend.
Kijk vooruit.

Inhoud

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	4
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding en vraagstelling	9
1.2 Werkwijze	9
1.3 Leeswijzer	10
2 Budget en toekenningen	11
2.1 Budget en toekenningen	11
2.2 Aard van gefinancierde initiatieven	13
2.3 Spreiding over de stad	13
2.4 Vergelijking met andere gemeenten	17
3 Bekendheid en zichtbaarheid	20
3.1 Bekendheid	20
3.2 Zichtbaarheid	20
3.3 De rol van de gemeente	21
3.4 Beeld sinds de vorige evaluatie	21
4 Ervaring met Ondernemersfonds Arnhem	23
4.1 Ervaringen met de aanvraag	23
4.2 Ondersteuningsbehoefte	24
4.3 Voorwaarden voor financiering	25
4.4 Toegevoegde waarde	25
4.5 Level Playing Field	26
4.6 Beeld sinds de vorige evaluatie	27

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Aanleiding en vraagstelling

In 2010 is de Stichting Ondernemersfonds Arnhem (SOFA) opgericht. Het Ondernemersfonds heeft als doel het (economisch) functioneren van ondernemers in de gemeente Arnhem te versterken, samenwerkingsverbanden tussen stakeholders te versterken en winkel- en werkgebieden aantrekkelijk te maken en te houden voor inwoners, bezoekers en werknemers. Arnhemse ondernemerscollectieven kunnen aanvragen indienen voor initiatieven. Sinds de oprichting in 2010 is tweemaal eerder een evaluatie uitgevoerd van het functioneren van het Ondernemersfonds en van de voortgang in het licht van de doelstellingen van het Ondernemersfonds. In 2023 is opnieuw een evaluatie uitgevoerd.

Budget en toekenningen

- Het Ondernemersfonds Arnhem wordt gefinancierd vanuit een opslag op de OZB voor niet-woningen. Het betreft in beginsel een opslag van 3,25%. Dit betekent dat ondernemers het Ondernemersfonds Arnhem zelf financieren. Er is een jaarlijks budget van € 890.000. Het werkelijke opslagpercentage dat aan ondernemers wordt doorberekend varieert naar gelang de waardeontwikkeling van het vastgoed om elk jaar op dit bedrag uit te komen. Een deel van dit budget wordt ingezet voor de financiering van Platform Binnenstad Arnhem (PBA) en Stichting Bedrijventerreinen Arnhem (StAB).
- Over de hele periode 2019 tot en met 2023 had Ondernemersfonds Arnhem € 63.000 meer inkomsten dan uitgaven. Dit was echter niet elk jaar het geval. In 2020 was sprake van een flink tekort van € 236.000. Dit tekort hangt samen met de uitkeringen die werden gedaan in het kader van het coronanoodfonds voor ondernemers in de stad. Dit tekort moet daarom gezien worden als een incident, voortkomend uit een noodzakelijk beroep dat werd gedaan op de middelen van het Ondernemersfonds. In 2023 was echter ook sprake van een tekort. Het ging om een tekort van € 70.000. Dit tekort kwam eruit voort dat initiatieven werden gehonoreerd voor een bedrag dat hoger is dan de inkomsten in 2023. Dit is een ontwikkeling om goed te volgen.
- Er werd in 2023 voor € 399.000 aan initiatieven gehonoreerd, een aanmerkelijk hoger bedrag dan in voorgaande jaren waarin geen sprake was van coronasteun aan ondernemers. Dit zou duiden op een toename van de behoefte aan financiering van initiatieven. Waarschijnlijk hangt dit samen met initiatieven die worden ingediend door City Marketing Arnhem (CMA).
- Ook het aantal aanvragen steeg in 2023 ten opzichte van de jaren ervoor. Aanvragen in het kader van het coronanoodfonds buiten beschouwing gelaten, was in de jaren 2019 tot en met 2022 sprake van 19 tot 22 aanvragen per jaar. In 2023 steeg dit aantal naar 35.
- Een aanzienlijk deel van de toekenningen die jaarlijks door het Ondernemersfonds wordt gedaan, heeft betrekking op evenementen. In de meeste jaren betreft het zo'n 45% tot 60% van de toegekende middelen. Andere grote categorieën zijn 'Promotie & marketing' en 'Overige economie-stimulerende initiatieven'.
- Het centrum van Arnhem profiteert sterk van de financiering van initiatieven door het Ondernemersfonds Arnhem. In het verlengde daarvan profiteren ook de omliggende wijken.

Vergelijking met andere gemeenten

- Arnhem heeft in vergelijking met andere steden met een Ondernemersfonds dat wordt gefinancierd uit een opslag op de OZB voor niet-woningen een hoog OZB-tarief voor eigenaren en een laag tarief

voor gebruikers. Bij elkaar genomen ligt het tarief in Arnhem in lijn met het gemiddelde in Nederland en met de meeste andere onderzochte steden met een Ondernemersfonds dat uit een opslag op de OZB wordt gefinancierd.

- Het opslagpercentage op de OZB op niet-woningen ten behoeve van de financiering van het Ondernemersfonds is in Arnhem in vergelijking met de andere steden laag. Arnhem hanteert een opslagpercentage van 3,25%. In de andere steden met een Ondernemersfonds dat via de OZB wordt gefinancierd, is dit opslagpercentage aanmerkelijk hoger.
- We hebben berekend wat deze verschillende opslagpercentages in combinatie met de gehanteerde OZB-tarieven per stad betekenen voor de inkomsten voor de financiering van de Ondernemersfondsen. Bij eenzelfde WOZ-waarde van de niet-woningen in de steden hebben de andere steden met een Ondernemersfonds dat via deze weg wordt gefinancierd (aanmerkelijk) hogere inkomsten voor het budget voor het Ondernemersfonds. In Groningen zijn de inkomsten bij dezelfde WOZ-waarde 2,2 keer zo hoog als in Arnhem en in Utrecht zelfs 3,1 keer zo hoog.
- Als we de inkomsten ten behoeve van de financiering van de Ondernemersfondsen terugrekenen naar een bedrag per € 100.000 WOZ-waarde van niet-woningen, komt Arnhem van de onderzochte steden het laagst uit. De conclusie is dat Arnhem in vergelijking met andere steden weinig budget beschikbaar heeft voor het Ondernemersfonds.

Bekendheid en zichtbaarheid

- Het merendeel van de ondernemers met wie is gesproken, kent het Ondernemersfonds Arnhem. De bekendheid van het Ondernemersfonds is selectief. Organisatoren van evenementen en kwartiermakers die zich bezighouden met de promotie van Arnhem kennen het Ondernemersfonds zeer goed. Het Ondernemersfonds is wisselend bekend bij ondernemers met een winkel of een atelier. Onder ondernemers die werkzaam zijn in een branche die minder direct raakvlak heeft met het aantrekken van bezoekers, zoals zorg en transport, is de bekendheid van het Ondernemersfonds veel lager.
- Het Ondernemersfonds Arnhem trad de afgelopen jaren vooral naar buiten via de website van de organisatie. De organisatie stond daarmee in de beleving van de ondernemers met wie is gesproken wat op afstand van hun doelgroep. Recent heeft het Ondernemersfonds een netwerkbijeenkomst georganiseerd. Dit is door de meeste ondernemers met wie is gesproken zeer goed gewaardeerd.
- De website van het Ondernemersfonds Arnhem is recent vernieuwd. De interviews vonden plaats in de periode dat de oude website nog actief was. De website werd door de ondernemers met wie is gesproken is beoordeeld als helder en overzichtelijk. Er was ook kritiek. Ondernemers waren van mening dat de website een onvoldoende breed beeld gaf van de mogelijkheden waarvoor het Ondernemersfonds kan worden ingezet. Er werden bij de voorbeeldprojecten vooral evenementen beschreven. Dit versterkte het beeld dat het Ondernemersfonds er vooral voor organisatoren van evenementen is. Inmiddels is de hele website van Ondernemersfonds Arnhem onder handen genomen en zijn recente projecten toegevoegd. Ons beeld als onderzoekers is dat nu sprake is van een gevarieerde selectie van recente en aankomende projecten die door het Ondernemersfonds worden ondersteund.
- In de gemeentelijke uitingen is het Ondernemersfonds Arnhem niet erg zichtbaar. Het Ondernemersfonds wordt niet prominent genoemd op de gemeentelijke website, ook niet op de website voor evenementenorganisatie van de gemeente. En op de pagina's over subsidiemogelijkheden voor ondernemers in Arnhem wordt het Ondernemersfonds Arnhem op de gemeentelijke website niet genoemd. In de interviews is geregeld de vraag geopperd of de gemeente ondernemers wel voldoende doorverwijst naar het Ondernemersfonds en of de accountmanagers

Economie het Ondernemersfonds wel voldoende op het netvlies hebben. Het beeld uit de gesprekken is dat de gemeente meer kan doen om de zichtbaarheid van het Ondernemersfonds Arnhem te vergroten.

Ervaringen met het Ondernemersfonds

- De meeste ondernemerscollectieven en organisaties met wie is gesproken, beoordelen het formulier voor het aanvragen van financiering voor een initiatief als helder en goed in te vullen. Het aanvraagformulier wordt ervaren als uitgebreid, maar ondernemers die ook ervaring hebben met aanvragen voor financiering elders geven aan dat de aanvraag in Arnhem minder complex is dan in sommige andere gemeenten.
- Ondernemers die de weg naar het Ondernemersfonds minder goed kennen en minder ervaring hebben met het aanvragen van subsidies, ervaren de aanvraagprocedure als ingewikkeld en 'bureaucratisch'. Deze ondernemers, die minder ervaring hebben, hebben behoefte om een aanvraag in concept in te kunnen dienen om deze met de feedback vanuit het Ondernemersfonds te kunnen afmaken. Meer ervaren indieners geven aan dat dit wel degelijk mogelijk is en dat zij geregeld zo werken. Op basis daarvan lijkt het dat er een verschil is in de relatie van het Ondernemersfonds met meer ervaren aanvragers en minder ervaren aanvragers. Voor deze laatste groep is het Ondernemersfonds in de beleving in elk geval minder toegankelijk.
- Als de aanvraag is gehonoreerd, is in de beleving van de ondernemers het geld ook snel beschikbaar. Dit wordt zeer gewaardeerd omdat het maakt dat projecten ook snel doorgang kunnen vinden.
- Bij de financiering van projecten door het Ondernemersfonds is het uitgangspunt dat een project zichzelf na enkele jaren moet kunnen bedruipen. In de interviews is ter sprake gebracht dat sommige projecten die van grote waarde zijn voor de stad blijvend financiering nodig hebben en dat de afbouwregeling voor dergelijke projecten te rigide wordt toegepast.

Voorwaarden voor de aanvraag

- Een voorwaarde voor financiering door het Ondernemersfonds is dat een initiatief direct economisch rendement oplevert. Dit is voor vrijwel alle ondernemers met wie is gesproken een lastige eis. Die moeilijkheid is tweeledig. Ten eerste is het vaak lastig een direct verband aan te tonen tussen een initiatief en de effecten die het oplevert voor de stad en helemaal om die effecten vooraf te kwantificeren. Ten tweede is het voor sommige typen projecten makkelijker zo'n verband aan te tonen dan voor andere projecten. Voor evenementen is dit in de beleving van ondernemers eenvoudiger dan voor andere typen projecten.
- Een voorwaarde voor een aanvraag voor financiering van een project, is dat de aanvraag wordt gedaan door een collectief van ondernemers. Dit wordt door de ondernemers met wie is gesproken niet als een belemmering ervaren.

Toegevoegde waarde

- De meeste ondernemers met wie is gesproken waarderen het Ondernemersfonds Arnhem en geven aan dat door het Ondernemersfonds een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het mogelijk maken van initiatieven in de stad.
- PBA en StAB hebben in de interviews aangegeven de toegevoegde waarde minder en zien meer voordelen te zien in directe financiering vanuit de gemeente. Inmiddels vinden er gesprekken plaats tussen het Ondernemersfonds en PBA en StAB om nader tot elkaar te komen.

- Een belangrijk aspect van de wijze waarop het Ondernemersfonds Arnhem en de financiering ervan zijn ingericht, is dat het Ondernemersfonds van de ondernemers zelf is en niet van de gemeente. Het budget voor het Ondernemersfonds wordt door de ondernemers via een opslag op de OZB zelf opgebracht en het bestuur van het Ondernemersfonds bestaat uit ondernemers die deze taak vrijwillig uitvoeren. Tijdens de interviews is meerdere malen benadrukt dat dit voor ondernemers belangrijk is. Men wil niet 'de hand ophouden bij de gemeente'.
- Het corona noodfonds dat door het Ondernemersfonds Arnhem in het leven is geroepen in 2020 en dat door het Ondernemersfonds uit de beschikbare middelen is betaald, is door ondernemers in de stad zeer gewaardeerd.

Advies

- **Overweeg het jaarlijkse budget van het Ondernemersfonds te verhogen.** Het budget is laag in vergelijking met andere steden. Bij het eventueel verhogen van het budget hoort een goede communicatie over de voordelen voor ondernemers. Niet iedere ondernemer overziet dat dit gevolgen heeft voor de bijdrage die zij betalen.
- Overweeg de toekenning aan Platform Binnenstad Arnhem (PBA) en Stichting Bedrijventerreinen Arnhem (StAB) **structureel te indexeren** om hun kosten te compenseren voor inflatie.
- Heb aandacht voor de **huidige eenzijdigheid in de aanvragen die gehonoreerd worden**. Het accent ligt sterk op evenementen en directe promotie en marketing. Werk aan meer diversiteit in aard van de projecten die gefinancierd worden.
- Het is belangrijk dat de bestuursleden van het Ondernemersfonds zichtbaar zijn voor ondernemers. **Communiceer niet alleen via de website**, maar wees daarin proactief en **zoek ondernemers op**. De recente netwerkborrel is een gewaardeerde stap in deze richting. Het advies aan het bestuur van het Ondernemersfonds is dit soort initiatieven voort te zetten en mogelijk uit te breiden.
- **De gemeente kan een grotere rol spelen om het Ondernemersfonds onder de aandacht te brengen.** Via de website, via andere gemeentelijke communicatie en via de accountmanagers. Maak hier werk van.
- Voor een deel van de ondernemers/collectieven is het Ondernemersfonds goed benaderbaar, voor andere ondernemers veel minder. Er is een groep ondernemers die niet goed weet welke projecten in aanmerking komen voor ondersteuning, hoe je een project moet aanvragen, etc. Deze groep zou geholpen zijn met **voorbeelden van verschillende projecten die gefinancierd kunnen worden en voorbeelden van succesvolle aanvragen**. Vul de website hiermee aan. Mogelijk kunnen ook **voorbeelden van niet-succesvolle aanvragen** illustratief zijn, als ze worden voorzien van een toelichting waarom de aanvraag niet gefinancierd wordt.
- Ook is er behoefte aan de **mogelijkheid om aanvragen informeel te laten toetsen** om ze te kunnen bijstellen. Overweeg om hierin te voorzien. In het verlengde daarvan is gevraagd om de **mogelijkheid van een tussentijdse terugkoppeling**, om de aanvraag nog bij te kunnen stellen. Daarnaast is er behoefte aan de **mogelijkheid mondeling geholpen te worden**. Overweeg deze mogelijkheid aan te bieden.
- De eis van direct economisch rendement is ingewikkeld voor ondernemers. De positieve kant is dat het dwingt goed over het project na te denken. Aan de andere kant maakt het het fonds minder toegankelijk voor ondernemers die minder bedreven zijn in het aanvragen van subsidie en worden projecten die pas op de langere termijn renderen minder snel gehonoreerd. **Ontwikkel een instrument om de economische waarde van initiatieven voor de stad meetbaar te maken**, bij voorbeeld in samenwerking met de HAN.

- Overweeg om niet alleen naar directe (korte termijn) effecten te kijken maar om ook projecten die op de langere termijn goed zijn voor Arnhem te financieren.
- Overweeg of Ondernemersfonds Arnhem vooral een aanjaagfunctie moet hebben of ook meer structurele ondersteuning moet bieden aan projecten die op langere termijn renderen en zichzelf niet meteen kunnen bedruipen. Heroverweeg de afbouwregeling voor dergelijke projecten. Stel eventueel een eis ten aanzien van cofinanciering, zonder de financiering vanuit het Ondernemersfonds helemaal af te bouwen.
- Er is een communicatie- en/of informatieprobleem waardoor een deel van de ondernemers zich niet door Ondernemersfonds Arnhem gehoord voelt. Werk aan een communicatiestrategie om alle ondernemers in Arnhem te informeren over het Ondernemersfonds en maak zichtbaar hoe ondernemers ook indirect profiteren van de projecten die het Ondernemersfonds mogelijk maakt.

Tot slot

Een andere denkrichting kan zijn om de financiering van de promotie van Arnhem en het stimuleren van het ondernemersklimaat in de stad opnieuw in te richten. De drie organisaties die nu al een vast budget ontvangen, Platform Binnenstad Arnhem (PBA), Stichting Bedrijventerreinen Arnhem (StAB) en City Marketing Arnhem (CMA), zouden dit op macroniveau kunnen inrichten, waarbij zij het benodigde budget direct ontvangen van de gemeente. De financiering zou, net als nu het geval is, kunnen komen uit de opslag op de OZB voor niet-woningen. Op lokaal niveau zouden ondernemersverenigingen naar het voorbeeld van BIZ Korenkwartier de promotie en het ondernemersklimaat kunnen stimuleren, gefinancierd door het Ondernemersfonds Arnhem of direct door de gemeente. Het nadeel van die laatste benadering is dat minder duidelijk is dat projecten door de ondernemers zelf worden gefinancierd en dat de budgetten ook worden beheerd en toegekend door de ondernemers zelf. Dit is in de beleving van veel ondernemers een belangrijk pluspunt in de huidige situatie. Voor gebieden met een te lage concentratie ondernemers om samenwerking naar het voorbeeld van BIZ Korenkwartier te organiseren, zou de financiering van 'losse' projecten door Ondernemersfonds Arnhem kunnen worden verzorgd, of opnieuw georganiseerd moeten worden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en vraagstelling

In 2010 is de Stichting Ondernemersfonds Arnhem (SOFA) opgericht. Het Ondernemersfonds heeft als doel het (economisch) functioneren van ondernemers in de gemeente Arnhem te versterken, samenwerkingsverbanden tussen stakeholders te versterken en winkel- en werkgebieden aantrekkelijk te maken en te houden voor inwoners, bezoekers en werknemers. Arnhemse ondernemerscollectieven kunnen aanvragen indienen voor initiatieven. Het Ondernemersfonds toets of een aanvraag voldoet aan de voorwaarden voor financiering en beoordeelt of het initiatief passend is bij de doelstellingen van het Ondernemersfonds. Het Ondernemersfonds wordt gefinancierd vanuit een opslag op de OZB voor niet-woningen.

Sinds de oprichting in 2010 is tweemaal eerder een evaluatie uitgevoerd van het functioneren van het Ondernemersfonds en van de voortgang in het licht van de doelstellingen van het Ondernemersfonds. De eerste evaluatie is uitgevoerd in 2014 en de tweede in 2019. De eerste twee evaluaties zijn uitgevoerd in opdracht van het bestuur van het Ondernemersfonds Arnhem.

In 2023 is opnieuw een evaluatie uitgevoerd. Ditmaal is de gemeente Arnhem de opdrachtgever voor de evaluatie geweest. De evaluatie is uitgevoerd door onderzoeks- en adviesbureau Companen uit Arnhem.

De onderzoeksvragen waren als volgt:

- Hoe groot is de bekendheid van de Stichting Ondernemersfonds Arnhem onder de Arnhemse ondernemers en hoe heeft de bekendheid zich de afgelopen jaren ontwikkeld? Is het Ondernemersfonds zichtbaarder geworden?
- Welk deel van de beschikbare middelen is in de afgelopen jaren besteed? Waaraan zijn de ingezette middelen besteed? Volstaan de beschikbare middelen om met de gefinancierde projecten voldoende bij te dragen aan de doelen van de Stichting Ondernemersfonds Arnhem? Als de middelen niet volledig worden besteed, wat is daarvan de oorzaak en welke gevolgen heeft dit in het licht van de doelen van het Ondernemersfonds?
- Is er een evenwichtige spreiding in de financiering van projecten over de stad naar buurten/wijken en bedrijventerreinen?
- Geef handvatten voor het sturen op het realiseren van de doelen die met het Ondernemersfonds worden beoogd, in aansluiting op de kernwaarden, thema's en doelgroepen van de stad Arnhem.

1.2 Werkwijze

De evaluatie is uitgevoerd met een combinatie van onderzoek van bestaande bronnen en diepte-interviews met het Ondernemersfonds Arnhem en Arnhemse ondernemers en ondernemerscollectieven. Op basis van beschikbare data bij Ondernemersfonds Arnhem en bij de gemeente Arnhem is in beeld gebracht welke middelen beschikbaar waren voor het Ondernemersfonds, waaraan deze middelen zijn besteed en hoe de spreiding was van gefinancierde projecten over de stad. Op basis van deskresearch via internet en informatie van Coelo, is een vergelijking gemaakt tussen de financiële positie van het Ondernemersfonds in Arnhem en in andere steden waar een Ondernemersfonds is dat op vergelijkbare wijze wordt gefinancierd via een opslag op de OZB.

De te interviewen ondernemers zijn geselecteerd op basis van spreiding naar bedrijfsgrootte, spreiding over de stad en branche. Daarbij is ervoor gezorgd dat zowel is gesproken met ondernemers en collectieven met ervaring met een aanvraag bij het Ondernemersfonds als met ondernemers zonder deze ervaring. Eveneens is ervoor gezorgd dat is gesproken met ondernemers met een niet-Nederlandse achtergrond. In totaal zijn 40 interviews gehouden.

1.3 Leeswijzer

- Hoofdstuk 2 gaat over het voor het Ondernemersfonds beschikbare budget en de ontwikkeling ervan door de jaren. Eveneens wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de projecten waaraan financiering is toegekend. Tot slot wordt in hoofdstuk 2 een vergelijking gemaakt met andere steden met een Ondernemersfonds dat wordt gefinancierd uit de OZB op niet-woningen.
- Hoofdstuk 3 gaat over de bekendheid van ondernemers met het Ondernemersfonds en over de zichtbaarheid van het Ondernemersfonds. Daarbij wordt apart stilgestaan bij de rol van de gemeente Arnhem hierin.
- In hoofdstuk 4 komen de ervaringen van ondernemers met het Ondernemersfonds aan bod, evenals de ondersteuningsbehoefte die er is bij het aanvragen van financiering via het Ondernemersfonds, het beeld van ondernemers van de voorwaarden van een aanvraag voor financiering, de toegevoegde waarde van het Ondernemersfonds voor de stad en de vraag of sprake is van een level playing field voor alle ondernemers in Arnhem.

Voorin de rapportage is een samenvatting opgenomen met daarin de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie.

2 Budget en toekenningen

2.1 Budget en toekenningen

Het Ondernemersfonds Arnhem wordt gefinancierd vanuit een opslag op de OZB voor niet-woningen. Het betreft in beginsel een opslag van 3,25%. Dit betekent dat ondernemers het Ondernemersfonds Arnhem zelf financieren. Er is een jaarlijks budget van € 890.000. Het werkelijke opslagpercentage dat aan ondernemers wordt doorberekend varieert naar gelang de waardeontwikkeling van het vastgoed om elk jaar op dit bedrag uit te komen. Het bestuur van Ondernemersfonds Arnhem kan de gemeente jaarlijks verzoeken om de opslag te verhogen, tot een maximum van 5%.

Tabel 2.1: Ondernemersfonds Arnhem. Budget, vaste toekenningen en gehonoreerde bedragen 2019 - 2023

	2019	2020	2021	2022	2023	2019 - 2023
Budget	€ 890.000	€ 890.000	€ 890.000	€ 890.000	€ 890.000	€ 4.450.000
PBA	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 440.000	€ 2.040.000
StAB	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 121.000	€ 561.000
CMA					€ 100.000	€ 100.000
Beschikbaar voor projecten	€ 380.000	€ 380.000	€ 380.000	€ 380.000	€ 329.000	€ 1.849.000
Gehonoreerd	€ 290.000	€ 616.000	€ 205.000	€ 276.000	€ 399.000	€ 1.786.000
Ruimte	€ 90.000	€ -236.000	€ 175.000	€ 104.000	€ -70.000	€ 63.000

Bron: Ondernemersfonds Arnhem.

Ondernemersfonds Arnhem heeft een jaarlijks budget van € 890.000. Over de hele periode 2019 tot en met 2023 was er daarmee € 4.450.000 beschikbaar. Platform Binnenstad Arnhem (PBA), Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen (StAB) en City Marketing Arnhem (CMA) ontvangen jaarlijks een vaste toekenning vanuit het Ondernemersfonds. PBA ontvangt jaarlijks € 400.000 en StAB ontvangt jaarlijks € 110.000. Deze bedragen zijn in 2023 eenmalig geïndexeerd. In 2023 ontvingen PBA en StAB daarom respectievelijk € 440.000 en € 121.000. CMA kon in 2023 voor het eerst aanspraak maken op een gereserveerd budget. Het verschil met PBA en StAB is dat CMA het budget niet zonder meer ter beschikking gesteld krijgt, maar voor initiatieven die zij wil laten financieren aanvragen moet indienen bij het Ondernemersfonds.

In de jaren 2019 tot en met 2022 was jaarlijks, na aftrek van de vaste bijdragen aan PBA en StAB, € 380.000 beschikbaar voor de financiering van initiatieven van ondernemerscollectieven. In 2023 was dit bedrag, door de indexering van de toekenning aan PBA en StAB, lager, namelijk € 329.000.

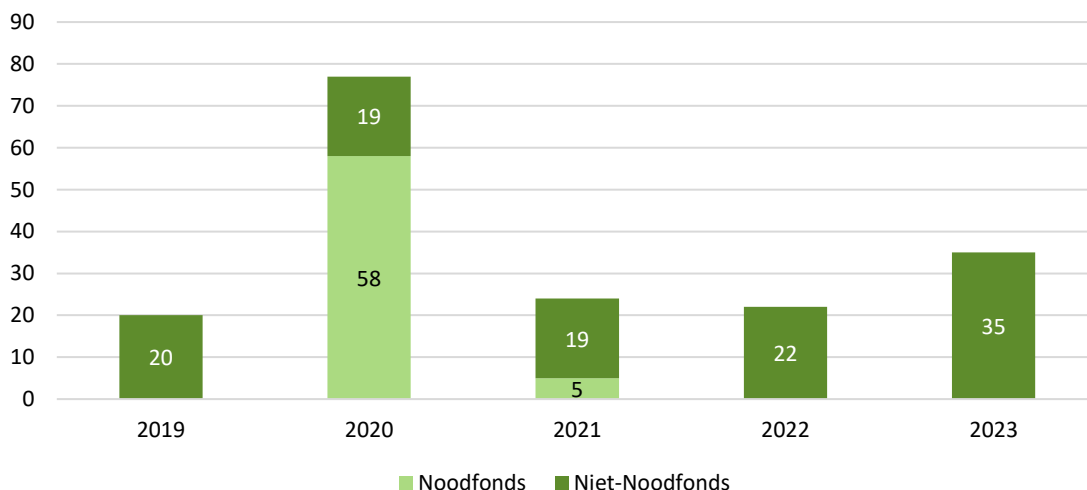
Positief saldo

Over de hele periode 2019 tot en met 2023 had Ondernemersfonds Arnhem € 63.000 meer inkomsten dan uitgaven. Dit was echter niet elk jaar het geval. In 2020 was sprake van een flink tekort van € 236.000. Dit tekort hangt samen met de uitkeringen die werden gedaan in het kader van het corona-noodfonds voor ondernemers in de stad. Dit tekort moet daarom gezien worden als een incident, voortkomend uit een noodzakelijk beroep dat werd gedaan op de middelen van het Ondernemersfonds. In 2023 was echter ook sprake van een tekort. Het ging om een tekort van € 70.000. Dit tekort kwam eruit voort dat initiatieven werden gehonoreerd voor een bedrag dat hoger is dan de inkomsten in 2023. Dit is een ontwikkeling om goed te volgen. Er werd in 2023 voor € 399.000 aan initiatieven gehonoreerd, een aanmerkelijk hoger bedrag dan in voorgaande jaren waarin geen sprake was van coronasteun aan ondernemers. Dit zou duiden op een toename van de behoefte aan financiering van initiatieven.

Waarschijnlijk hangt dit samen met initiatieven die worden ingediend door CMA. Er moet worden aangetekend dat in 2023 sprake was van een eenmalige hogere uitkering aan PBA en StAB (indexering). In 2024 zal daarom weer meer budget beschikbaar zijn voor het financieren van initiatieven. Het is de vraag of het terecht is dat de indexering eenmalig is. PBA en StAB pleiten voor een structurele indexering van hun vaste toekenning.

Aantal aanvragen voor financiering lijkt toe te nemen

Figuur 2.1: Ondernemersfonds Arnhem. Aantal aanvragen bij het Ondernemersfonds, met een onderscheid naar reguliere aanvragen en aanvragen in het kader van het corona-noodfonds, 2019 - 2023

Bron: Ondernemersfonds Arnhem.

Ook het aantal aanvragen steeg in 2023 ten opzichte van de jaren ervoor. Aanvragen in het kader van het corona-noodfonds buiten beschouwing gelaten was in de jaren 2019 tot en met 2022 sprake van 19 tot 22 aanvragen per jaar. In 2023 steeg dit aantal naar 35.

Tabel 2.2: Ondernemersfonds Arnhem. Mate waarin aangevraagde financiering wordt gehonoreerd, 2019 - 2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Gehonoreerd	80%	45%	54%	68%	71%
• <i>Volledig gehonoreerd</i>	45%	35%	33%	41%	51%
• <i>Deels gehonoreerd</i>	35%	10%	21%	27%	20%
Niet-gehonoreerd	20%	55%	46%	32%	29%

Bron: Ondernemersfonds Arnhem.

In de recente jaren 2022 en 2023 werd zo'n 70% van de aanvragen voor financiering bij het Ondernemersfonds geheel of gedeeltelijk gehonoreerd. Rond de 30% werd niet gehonoreerd. In de jaren dat aanvragen werden gedaan in het kader van het corona-noodfonds was het aandeel aanvragen dat werd afgewezen hoger (45% - 55%). Zo'n 20% tot 25% van de aanvragen wordt deels gehonoreerd. Dit betekent dat niet het volledige gevraagde bedrag aan financiering wordt toegekend.

2.2 Aard van gefinancierde initiatieven

Tabel 2.3: Ondernemersfonds Arnhem. Aard van de gefinancierde initiatieven, gebaseerd op toegekende bedragen, 2019 - 2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Evenementen	56%	21%	44%	61%	14%
Duurzaamheid	11%	7%	0%	0%	8%
Promotie & marketing	17%	32%	5%	0%	25%
Cultuur	0%	8%	0%	0%	0%
Stimulering online verkoop	0%	21%	0%	0%	0%
Omzet verhogende activiteiten	0%	0%	17%	10%	7%
Creatieve sector	0%	0%	0%	12%	8%
Overige economie-stimulerende initiatieven	16%	11%	35%	17%	39%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Ondernemersfonds Arnhem.

Veel financiering voor evenementen

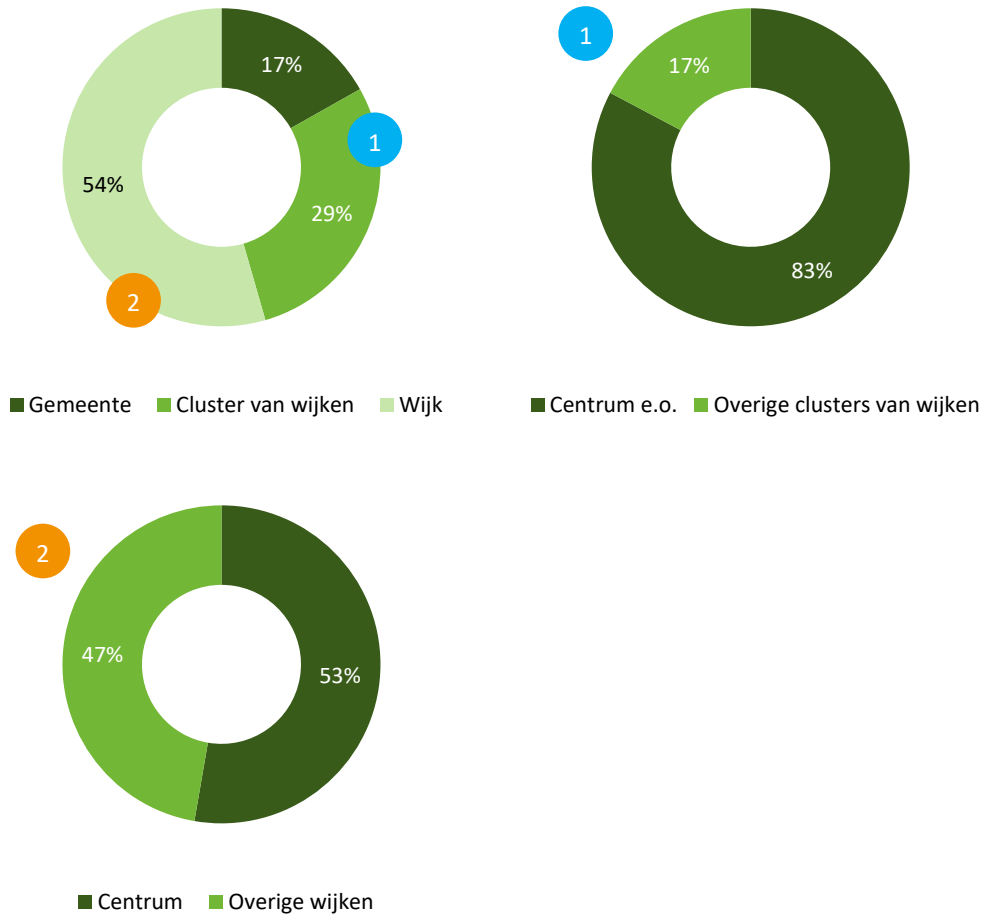
Een aanzienlijk deel van de toekenningen die jaarlijks door het Ondernemersfonds wordt gedaan, heeft betrekking op evenementen. In de meeste jaren betreft het zo'n 45% tot 60% van de toegekende middelen. Andere grote categorieën zijn 'Promotie & marketing' en 'Overige economie-stimulerende initiatieven'. Opvallend is dat in 2023 nog maar 14% van de toegekende financiering betrekking had op de categorie 'Evenementen', terwijl de categorieën 'Promotie & marketing' en 'Overige economie-stimulerende initiatieven' juist sterk toenamen. Het is de vraag of daadwerkelijk sprake was van de financiering van andersoortige initiatieven, of van het anders labelen van vergelijkbare initiatieven.

2.3 Spreiding over de stad

Alle initiatieven die door het Ondernemersfonds Arnhem worden gefinancierd, moeten het ondernemersklimaat in de stad ten goede komen. De directe impact van initiatieven is echter niet gelijk gespreid over de stad. De initiatieven die in de periode 2019 tot en met 2023 zijn gefinancierd zijn gerubriceerd naar de reikwijdte van de impact, op wijkniveau, op het niveau van een cluster van wijken en op het niveau van de hele gemeente.

Het centrum profiteert sterk van het Ondernemersfonds

Figuur 2.2: Gemeente Arnhem. Spreiding van initiatieven over de stad, naar aantal initiatieven per niveau van impact, 2019 - 2023

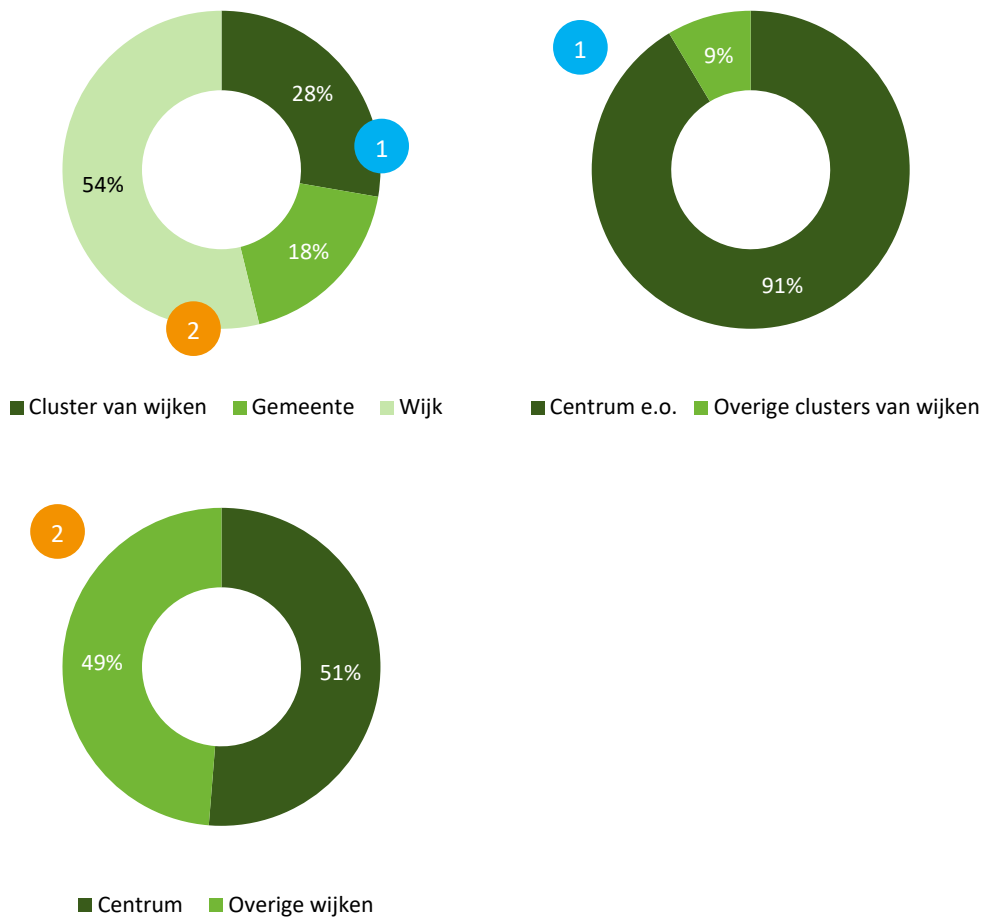
Bron: Ondernemersfonds Arnhem.

Ruim de helft van de gefinancierde initiatieven had impact op het niveau van de wijk waar zij ontlooid worden of op een lager schaalniveau binnen de wijk. Bijna een derde (29%) van de initiatieven had impact op een cluster van wijken binnen de stad. Ongeveer één op de zeven initiatieven had impact op het niveau van de gemeente als geheel.

- 1 **Cluster van wijken.** De initiatieven die impact hadden op een cluster van wijken, waren grotendeels projecten in het centrum en de omliggende wijken. Dit zijn de wijken ten noorden van de Rijn. Van de initiatieven die impact hadden op een cluster van wijken, had 83% impact op dit gebied.
- 2 **Individuele wijken.** De initiatieven die impact hadden op het niveau van de wijk waar ze werden ontlooid of lager, waren ook vaak initiatieven in het centrum. Het betrof meer dan de helft (53%) van deze projecten.

De conclusie is dat het centrum van Arnhem sterk profiteert van de financiering van initiatieven door het Ondernemersfonds Arnhem. In het verlengde daarvan profiteren ook de omliggende wijken.

Figuur 2.3: Gemeente Arnhem. Spreiding van toegekende bedragen voor initiatieven over de stad, naar aandeel toegekend bedrag per niveau van impact, 2019 - 2023

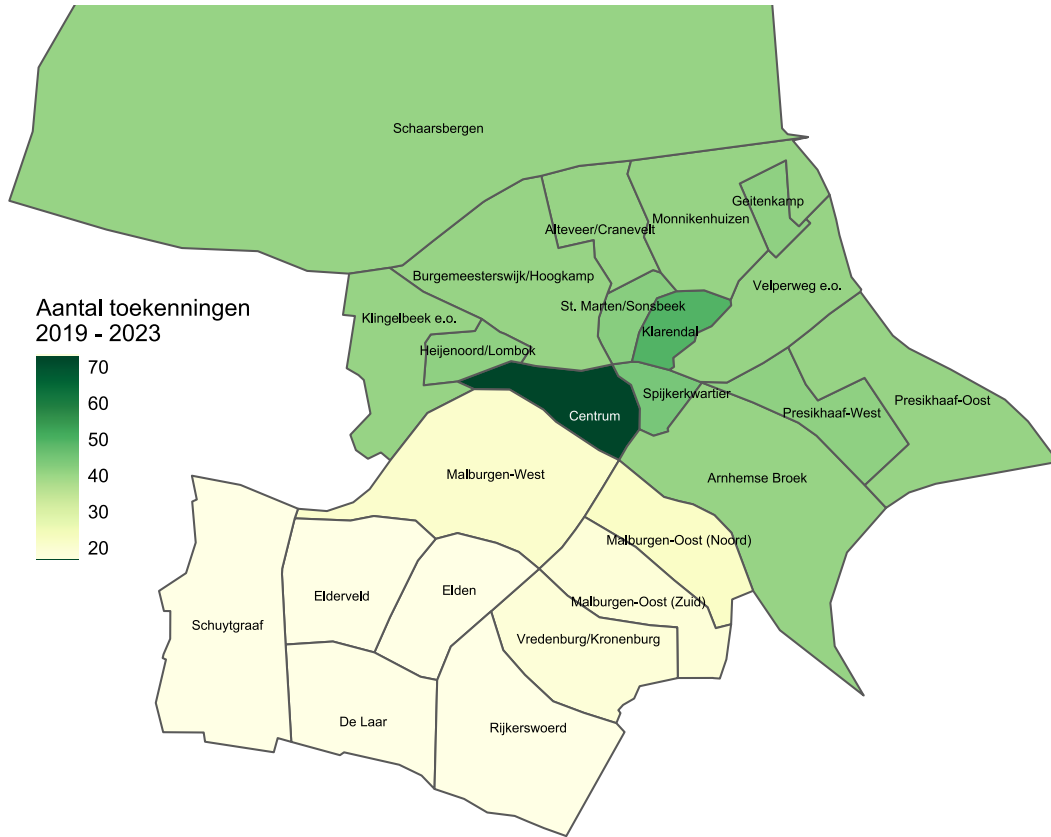

Bron: Ondernemersfonds Arnhem.

Op dezelfde wijze als naar het aantal gehonoreerde initiatieven, kan ook de spreiding van de impact van de initiatieven naar gefinancierde bedragen worden weergegeven. Ruim de helft (54%) van het aan initiatieven toegekende budget van het Ondernemersfonds ging in de periode 2019 - 2023 naar initiatieven die impact hadden op het niveau van individuele wijken. Ruim een kwart (28%) ging naar initiatieven met impact op het niveau van een cluster van wijken. Bijna een vijfde (18%) ging naar initiatieven die impact hadden op het niveau van de hele gemeente. Het centrum is ook, gezien vanuit de toegekende bedragen, het gebied dat de meeste focus krijgt. Van de initiatieven met impact op het niveau individuele wijken, is de helft (51%) van het toegekende bedrag gegaan naar initiatieven in het centrum. Van de initiatieven met impact op het niveau van een cluster van wijken ging 91% van het toegekende bedrag naar initiatieven met impact op het centrum en de omliggende wijken.

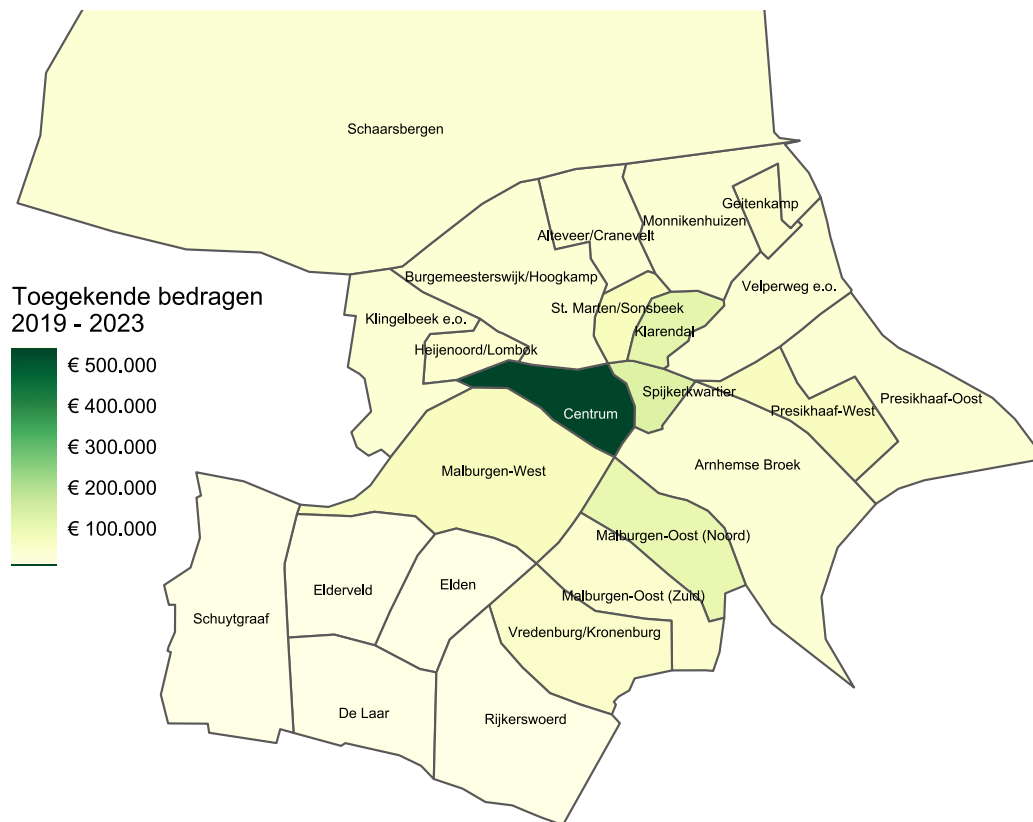
Kaartbeelden laten de focus van de ondersteuning door het Ondernemersfonds Arnhem op het centrum van de stad duidelijk zien. Daar komt bij dat een aanzienlijk deel van het budget van het Ondernemersfonds wordt ingezet als vaste bijdrage aan het Platform Binnenstad Arnhem. Dat budget is in de onderstaande kaartbeelden niet opgenomen. Bij de kaartbeelden moet worden aangetekend dat er uiteraard een samenhang is met de concentratie van bedrijvigheid in de stad. Deze is in het noordelijke deel van de stad groter dan in het zuidelijke deel.

Figuur 2.4: Gemeente Arnhem. Aantal toekenningen vanuit het Ondernemersfonds aan initiatieven, op wijkniveau, 2019 - 2023

Bron: Ondernemersfonds Arnhem.

Figuur 2.5: Gemeente Arnhem. Hoogte toegekende bedragen vanuit het Ondernemersfonds aan initiatieven, op wijkniveau, 2019 - 2023

Bron: Ondernemersfonds Arnhem.

2.4 Vergelijking met andere gemeenten

Er zijn meer steden in Nederland met een Ondernemersfonds dat wordt gefinancierd door een opslag op de OZB voor niet-woningen. In Groningen, Helmond, Leeuwarden en Utrecht wordt een vergelijkbaar systeem gehanteerd. Bepalend voor de hoogte van de inkomsten uit de OZB op niet-woningen is onder meer het gehanteerde tarief. Dit bestaat uit een eigenaarsdeel en een gebruikersdeel.

Hoog eigenaarsdeel en laag gebruikersdeel OZB-tarief niet-woningen

Tabel 2.4: Vergelijking OZB-tarieven in enkele steden met een Ondernemersfonds, 2023

	OZB-eigenaar	OZB-gebruiker	OZB-totaal
Arnhem	0,6849%	0,1712%	0,8561%
Groningen	0,5635%	0,4511%	1,0146%
Helmond	0,2440%	0,1934%	0,4374%
Leeuwarden	0,4803%	0,3842%	0,8645%
Utrecht	0,4270%	0,3449%	0,7719%
Nederland	0,2909%	0,2113%	0,8561%

Bron: Coelo.

In Nederland is het gemiddelde OZB-tarief voor eigenaars van niet-woningen 0,2909% van de WOZ-waarde. In de meeste steden met een Ondernemersfonds is dit tarief hoger. Van de gepresenteerde steden met een Ondernemersfonds dat wordt gefinancierd via een opslag op de OZB heeft Arnhem het hoogste tarief (0,6849%). Het tarief dat Arnhem hanteert is ook aanmerkelijk hoger dan het tarief in de grote stad Utrecht (0,4270%). Het OZB-tarief voor gebruikers is in Arnhem daarentegen naar verhouding laag. Het OZB-tarief voor gebruikers is in Arnhem 0,1712% van de WOZ-waarde, gemiddeld in Nederland is dit 0,2113%. Alle andere gepresenteerde steden met een Ondernemersfonds dat wordt gefinancierd via een opslag op de OZB, hebben een hoger OZB-tarief voor gebruikers. Bij elkaar genomen ligt het tarief in Arnhem in lijn met het gemiddelde in Nederland en met de meeste andere onderzochte steden met een Ondernemersfonds dat uit een opslag op de OZB wordt gefinancierd.

Arnhem heeft relatief laag budget voor Ondernemersfonds

Tabel 2.5: Vergelijking inkomsten uit opslag OZB op niet-woningen in enkele steden met een Ondernemersfonds, 2023

	Opslagpercentage	Factor inkomsten uit de opslag	Bedrag per €100.000 WOZ-waarde
Arnhem	3,25%		€ 28
Groningen	6,00%	2,2	€ 61
Helmond	8,00%	1,3	€ 35
Leeuwarden	5,50%	1,7	€ 48
Utrecht	11,10%	3,1	€ 86

Bron: Deskresearch en bewerking Companen.

Het opslagpercentage op de OZB op niet-woningen ten behoeve van de financiering van het Ondernemersfonds is in Arnhem in vergelijking met de andere steden laag. Arnhem hanteert een opslagpercentage van 3,25%. In de andere steden met een Ondernemersfonds dat via de OZB wordt gefinancierd, is dit opslagpercentage aanmerkelijk hoger. In Utrecht is het opslagpercentage 11,10%. We hebben berekend wat deze verschillende opslagpercentages in combinatie met de gehanteerde OZB-tarieven per stad betekenen voor de inkomsten voor de financiering van de Ondernemersfondsen. Bij eenzelfde WOZ-waarde van de niet-woningen in de steden hebben de andere steden met een Ondernemersfonds dat via deze weg wordt gefinancierd (aanmerkelijk) hogere inkomsten voor het budget voor het Ondernemersfonds. In Groningen zijn de inkomsten bij eenzelfde WOZ-waarde 2,2 keer zo hoog als in Arnhem en in Utrecht zelfs 3,1 keer zo hoog. Als we de inkomsten ten behoeve van de financiering van de Ondernemersfondsen terugrekenen naar een bedrag per € 100.000 WOZ-waarde van niet-woningen, komt Arnhem van de onderzochte steden het laagst uit. In Arnhem is € 28 beschikbaar per € 100.000 WOZ-waarde van niet-woningen. In Groningen is dit € 61 en in Utrecht € 86. Ook Helmond (€ 35) en Leeuwarden (€ 48) hebben naar verhouding hogere inkomsten voor de financiering van hun Ondernemersfonds dan Arnhem. De conclusie is dat Arnhem in vergelijking met andere steden weinig budget beschikbaar heeft voor het Ondernemersfonds. Daar komt bij dat het daadwerkelijke budget al enkele jaren vast staat op een specifiek bedrag en dus niet meegroeit met de waardeontwikkeling van het vastgoed. Tegelijk moet worden opgemerkt dat het Ondernemersfonds in de afgelopen jaren gemiddeld meer inkomsten dan uitgaven had. Dat suggereert dat er meer bereikt zou kunnen worden door het Ondernemersfonds Arnhem.

2.5 Beeld sinds de vorige evaluatie

Bij de vorige evaluatie in 2019 zijn een aantal constatering gedaan die hebben geleid tot aanbevelingen. We lopen de aanbevelingen langs die raakvlakken hebben met de bevindingen en de aanbevelingen van de evaluatie in 2024.

- Er werd opgeroepen tot samenwerking tussen overkoepelende organisaties die zich met projecten inzetten voor de aantrekkelijkheid van Arnhem samenwerken vanuit een duidelijke koers en met een duidelijke agenda. De focus zou te veel liggen op losse initiatieven zonder duidelijke samenhang. Er werden centrale thema's gemist. De oplossing die werd gezien was een rol van het toen op te richten City Marketing Arnhem. Inmiddels is CMA gestart, met financiering vanuit het Ondernemersfonds. De komende periode zal uitwijzen of activiteiten van CMA leiden tot meer focus in de promotie van de aantrekkelijkheid van de stad.
- Er werd voor gepleit om de basisfinanciering van PBA en StAB uit te breiden naar een budget voor ondernemers- en winkeliersverenigingen op buurt- en wijkniveau. Deze uitbreiding van de basisfinanciering is er niet gekomen. Ondernemers- en winkeliersverenigingen kunnen financiering voor initiatieven aanvragen op projectbasis.
- Er werd geadviseerd het budget van PBA te verhogen om meer te kunnen doen aan het versterken van de aantrekkelijkheid van de binnenstad en de binnenstad van Arnhem terug te brengen in de top 10 van meest aantrekkelijke steden. Deze budgetverhoging is er niet gekomen. Daarvoor zou het ook nodig zijn geweest om het budget van het Ondernemersfonds zelf aanmerkelijk te verhogen. Ook StAB signaleerde dat het met het beschikbare budget onvoldoende impact kon maken. Deze situatie is nog steeds aan de orde.
- Er werd opgeroepen het budget van het Ondernemersfonds te verhogen door de opbrengsten uit de OZB-opslag te verhogen. Daar is niet voor gekozen om de lasten voor de ondernemers niet te laten stijgen. Inmiddels is de situatie zo dat voor het doorzetten van het financieren van projecten en voor het op niveau brengen van de basisfinanciering van PBA en StAB meer inkomsten nodig zijn. Dit is ook in 2024 het advies.

3 Bekendheid en zichtbaarheid

Er is een groot aantal interviews gehouden met ondernemers in Arnhem. Naast het Platform Binnenstad Arnhem (PBA), Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen (StAB) en City Marketing Arnhem (CMA) is gesproken met een willekeurige doorsnede van ondernemers en ondernemerscollectieven in de stad. Daarbij waren zowel ondernemers die betrokken zijn geweest bij een aanvraag voor financiering door het Ondernemersfonds Arnhem als ondernemers waarvoor dat niet geldt. Er is ingezet op een brede spreiding naar bedrijfsgrootte en naar spreiding over de stad. Ook is gezorgd dat is gesproken met ondernemers met een niet-Nederlandse achtergrond.

3.1 Bekendheid

Meeste ondernemers kennen Ondernemersfonds, maar bekendheid is selectief

Het merendeel van de ondernemers met wie is gesproken kent het Ondernemersfonds Arnhem. Dat varieert van het hebben van een goed beeld van wat het Ondernemersfonds Arnhem is en wat het kan betekenen voor ondernemers in de stad tot er wel eens van gehoord hebben. De bekendheid van het Ondernemersfonds is selectief. Organisatoren van evenementen en kwartiermakers die zich bezighouden met de promotie van Arnhem kennen het Ondernemersfonds zeer goed. Zij hebben vaak ook ervaring met de aanvraag van financiering voor een initiatief bij het Ondernemersfonds. Het Ondernemersfonds is wisselend bekend bij ondernemers met een winkel of een atelier, er zijn ondernemers die het Ondernemersfonds kennen of er tenminste van gehoord hebben, maar er zijn ook ondernemers die nog nooit van het Ondernemersfonds hebben gehoord. Onder ondernemers die werkzaam zijn in een branche die minder direct raakvlak heeft met het aantrekken van bezoekers, zoals zorg en transport, is de bekendheid van het Ondernemersfonds veel lager.

Corona-noodfonds heeft gezorgd voor bekendheid

In de coronaperiode, 2020 en 2021, heeft Ondernemersfonds Arnhem ondernemers financieel ondersteund met een noodfonds. Dit initiatief heeft zeker bijgedragen aan de bekendheid van het Ondernemersfonds in de stad. De beschikbaarheid van het noodfonds werd snel bekend onder ondernemers. Een deel van de ondernemers met wie in het kader van deze evaluatie is gesproken, kent het Ondernemersfonds vanwege dit initiatief.

3.2 Zichtbaarheid

Direct contact wordt gewaardeerd

Het Ondernemersfonds Arnhem trad de afgelopen jaren vooral naar buiten via de website van de organisatie. De organisatie stond daarmee in de beleving van de ondernemers met wie is gesproken wat op afstand van hun doelgroep. Recent heeft het Ondernemersfonds een netwerkbijeenkomst georganiseerd. Dit is door de meeste ondernemers met wie is gesproken zeer goed gewaardeerd. Er wordt veel waarde gehecht aan contact met de bestuursleden van het Ondernemersfonds. Het zou door een deel van de ondernemers die zijn geïnterviewd erg gewaardeerd worden als de bestuursleden van het Ondernemersfonds ook acte de presence zouden geven op netwerkbijeenkomsten en netwerkborrels van ondernemerscollectieven in de stad. Tegelijk is er begrip voor dat de bestuurders op vrijwillige basis werken en hun tijd beperkt is.

Oude website gewaardeerd, maar weinig actueel

De website van het Ondernemersfonds Arnhem is recent vernieuwd. De interviews vonden plaats in de periode dat de oude website nog actief was. De website werd door de ondernemers met wie gesproken is beoordeeld als helder en overzichtelijk. Er was ook kritiek. Ondernemers waren van mening dat de website een onvoldoende breed beeld gaf van de mogelijkheden waarvoor het Ondernemersfonds kan worden ingezet. Er werden bij de voorbeeldprojecten vooral evenementen beschreven. Dit versterkte het beeld dat het Ondernemersfonds er vooral voor organisatoren van evenementen is. Er is behoefte aan aansprekende en inspirerende voorbeelden van projecten die via het Ondernemersfonds gefinancierd kunnen worden, die een goed beeld geven van de breedte van de mogelijkheden. Dat het Ondernemersfonds evenementen financieel kan ondersteunen is breed bekend, maar welke andere mogelijkheden waar niet onmiddellijk aan zou worden gedacht zijn er? Ook was er kritiek op de frequentie waarmee de website werd aangevuld. Toen de interviews werden gehouden was er al lange tijd geen update meer geweest, wat de indruk gaf van een weinig actieve organisatie.

Nieuwe website lijkt in behoefte te voorzien

Inmiddels is de hele website van Ondernemersfonds Arnhem onder handen genomen en zijn recente projecten toegevoegd. Ons beeld als onderzoekers is dat nu sprake is van een gevarieerde selectie van recente en aankomende projecten die door het Ondernemersfonds worden ondersteund. Dit kon zoals aangegeven niet getoetst worden in de interviews omdat de update van de website de interviews in de tijd heeft gekruist.

3.3 De rol van de gemeente

Gemeente kan Ondernemersfonds Arnhem actiever onder de aandacht brengen

Het Ondernemersfonds Arnhem vervult een belangrijke rol door ondernemers te ondersteunen en projecten te financieren die economisch van meerwaarde zijn en de stad promoten. In de gemeentelijke uitingen is het Ondernemersfonds Arnhem echter niet erg zichtbaar. Het Ondernemersfonds wordt niet prominent genoemd op de gemeentelijke website, ook niet op de website voor evenementenorganisatie van de gemeente. En op de pagina's over subsidiemogelijkheden voor ondernemers in Arnhem wordt het Ondernemersfonds Arnhem op de gemeentelijke website niet genoemd. In de interviews met ondernemers is geregeld de vraag geopperd of de gemeente ondernemers wel voldoende doorverwijst naar het Ondernemersfonds en of de accountmanagers Economie het Ondernemersfonds wel voldoende op het netvlies hebben. Het beeld uit de gesprekken is dat de gemeente meer kan doen om de zichtbaarheid van het Ondernemersfonds Arnhem te vergroten.

3.4 Beeld sinds de vorige evaluatie

De vorige evaluatie van het Ondernemersfonds Arnhem stamt van 2019. In de periode sindsdien vallen enkele uitzonderlijke jaren (coronaperiode). Toch moet worden geconstateerd dat er ten aanzien van de bekendheid en de zichtbaarheid van het Ondernemersfonds geen hele grote stappen zijn gezet.

- Er werd geconstateerd dat ondernemerscollectieven buiten de binnenstad de weg naar het Ondernemersfonds minder makkelijk konden vinden. Die situatie is ook in 2024 n nog aan de orde.
- Er is vastgesteld dat veel ondernemers het Ondernemersfonds niet kennen. De bekendheid van het ondernemersfonds is ook in 2024 nog een aandachtspunt, hoewel er met de nieuwe website en de

netwerkbijeenkomst die is georganiseerd stappen zijn gezet. Dit soort initiatieven zijn belangrijk voor de verbinding met de ondernemers in de stad.

4 Ervaring met Ondernemersfonds Arnhem

In de gehouden interviews is uitgebreid ingegaan op de ervaringen met het Ondernemersfonds Arnhem. Specifiek zijn de ervaringen met de aanvraagprocedure, de voorwaarden voor financiering, de ondersteuningsbehoefte bij de aanvraag, de toegevoegde waarde van het Ondernemersfonds en de mate waarin sprake is van een level playing field bij de toekenning van financiering voor projecten tegen het licht gehouden.

4.1 Ervaringen met de aanvraag

Aanvraag uitgebreid, maar goed gewaardeerd door meeste ondernemers

De aanvraag voor financiering van een initiatief gebeurt schriftelijk. Het aanvraagformulier bevat een aantal vragen die beantwoord moeten worden. De meeste ondernemerscollectieven en organisaties met wie is gesproken, beoordelen het aanvraagformulier als helder en goed in te vullen. Het aanvraagformulier wordt ervaren als uitgebreid, maar ondernemers die ook ervaring hebben met aanvragen voor financiering elders geven aan dat de aanvraag in Arnhem minder complex is dan in sommige andere gemeenten. Zo zijn er Ondernemersfondsen waar een uitgebreide haalbaarheidsstudie onderdeel is van de aanvraag voor financiering. In vergelijking daarmee is de aanvraag in Arnhem aanmerkelijk minder complex. Er wordt door een deel van de ondernemers waardering uitgesproken voor de vragen op het aanvraagformulier. Hun beeld is dat deze dwingen om kritisch na te denken over de toegevoegde waarde van het initiatief. De meeste ondernemers met wie gesproken is die ervaring hebben met een aanvraag, zijn van mening dat de vragen op het aanvraagformulier zorgen voor een objectieve beoordeling door het Ondernemersfonds.

Voor minder ervaren aanvragers is de procedure ingewikkeld

Ondernemers die de weg naar het Ondernemersfonds minder goed kennen en minder ervaring hebben met het aanvragen van subsidies, ervaren de aanvraagprocedure als ingewikkeld en 'bureaucratisch'. Zij hebben behoefte aan de mogelijkheid om te kunnen communiceren met het Ondernemersfonds over de manier waarop het aanvraagformulier moet worden ingevuld. Deze ondernemers, die minder ervaring hebben, hebben behoefte om een aanvraag in concept in te kunnen dienen om deze met de feedback vanuit het Ondernemersfonds te kunnen afmaken. Meer ervaren indieners geven aan dat dit wel degelijk mogelijk is en dat zij geregeld zo werken. Op basis daarvan lijkt het dat er een verschil is in de relatie van het Ondernemersfonds met meer ervaren aanvragers en minder ervaren aanvragers. Voor deze laatste groep is het Ondernemersfonds in de beleving in elk geval minder toegankelijk.

Zes weken voor het oordeel goed werkbaar

Het bestuur van het Ondernemersfonds beoordeelt een aanvraag binnen een termijn van zes weken. Dit wordt door de ondernemers met wie is gesproken gezien als een goed werkbare termijn.

Behoeft aan tussentijdse feedback

Verschillende ondernemers hebben in de interviews aangegeven dat zij behoefte hebben aan een tussentijdse terugkoppeling gedurende de periode dat de aanvraag wordt beoordeeld. De gedachte is dat dan het plan eventueel tussentijds kan worden bijgesteld om nog in dezelfde beoordelingsronde mee te kunnen. City Marketing Arnhem ervaart al dat bij kleinere aanvragen op deze wijze gewerkt kan worden. Dit zou ook andere collectieven helpen.

Behoeftte aan vrije vorm bij aanvraag

Een deel van de ondernemers met wie is gesproken geeft aan het stramien van de aanvraag voor financiering van een initiatief als 'formeel' en 'te rigide' te ervaren. Zij hebben moeite hun ideeën in de vorm van het aanvraagformulier te gieten en hebben behoefte aan de mogelijkheid om een meer vrije vorm te gebruiken bij de aanvraag. Ook is er aangegeven dat er behoefte is om meer eigen bijlagen bij de aanvraag te kunnen voegen ter onderbouwing van de aanvraag. De keerzijde van meer mogelijkheden om een vrije vorm te hanteren bij een aanvraag is dat mogelijk niet alle benodigde informatie wordt geleverd om de aanvraag objectief te kunnen beoordelen en dat het de vergelijking van verschillende aanvragen minder goed mogelijk maakt.

Geld snel beschikbaar

Als de aanvraag is gehonoreerd, is in de beleving van de ondernemers het geld ook snel beschikbaar. Dit wordt zeer gewaardeerd omdat het maakt dat projecten ook snel doorgang kunnen vinden.

Secretariaat Ondernemersfonds zeer benaderbaar

Tijdens de interviews is er herhaaldelijk op gewezen dat het secretariaat van het Ondernemersfonds Arnhem zeer goed benaderbaar is. Er kan snel contact gelegd worden, de communicatie is helder en men ervaart een goede dienstverlening.

Behoeftte aan informeel contact

Er is bij een deel van de ondernemers behoefte om informeel en laagdrempelig contact te kunnen hebben over ideeën voor initiatieven. Het beeld bij een deel van de ondernemers met wie is gesproken, is dat het bestuur zich wat afstandelijk en formeel opstelt. Er is weinig persoonlijk contact mogelijk, waar bij een deel van de ondernemers behoefte aan is. Als er wat langer contact is, ervaren ondernemers dat dit makkelijker wordt.

Afbouwregeling

Bij de financiering van projecten door het Ondernemersfonds is het uitgangspunt dat een project zichzelf na enkele jaren moet kunnen bedruipen. Bij herhaalde financiering wordt dit daarom in enkele jaren afgebouwd (eerste jaar 100% financiering, tweede jaar 50% en derde jaar 25%). In de interviews is ter sprake gebracht dat sommige projecten, die van grote waarde zijn voor de stad, blijvend financiering nodig hebben en dat de afbouwregeling voor dergelijke projecten te rigide wordt toegepast.

4.2 Ondersteuningsbehoefte

Inschatten projectkosten

Ondernemers met minder ervaring in het aanvragen van subsidies, hebben op verschillende punten behoefte aan ondersteuning bij het indienen van een aanvraag. De eerste hindernis voor minder ervaren aanvragers is dat het voor hen lastig is de kosten van een initiatief in te schatten. Dat roept direct de vraag op op welk niveau van professionaliteit van ondernemerscollectieven bij de financiering van initiatieven gevraagd moet worden. Het is de vraag of projecten waarvan de initiatiefnemers de kosten niet kunnen ramen via het Ondernemersfonds gefinancierd zouden moeten worden, of dat een andere constructie voor die situaties beter zou zijn.

Voorbeelden succesvolle aanvragen

Geregeld is genoemd dat ondernemers behoefte hebben aan voorbeelden van ingevulde aanvraagformulieren van succesvolle aanvragen, om als onervaren aanvrager meer beeld te krijgen bij hoe de vragen moeten worden beantwoord. Mogelijk kunnen ook voorbeelden van niet-succesvolle aanvragen illustratief zijn, als ze worden voorzien van een toelichting waarom de aanvraag niet gefinancierd wordt.

4.3 Voorwaarden voor financiering

Onderbouwen economisch rendement

Een voorwaarde voor financiering door het Ondernemersfonds is dat een initiatief direct economisch rendement oplevert. Dit is voor vrijwel alle ondernemers met wie is gesproken een lastige eis. Die moeilijkheid is tweeledig. Ten eerste is het vaak lastig een direct verband aan te tonen tussen een initiatief en de effecten die het oplevert voor de stad en helemaal om die effecten vooraf te kwantificeren. Ten tweede is het voor sommige typen projecten makkelijker zo'n verband aan te tonen dan voor andere projecten. Voor evenementen is dit in de beleving van ondernemers eenvoudiger (eenvoudig gesteld: inschatting hoeveel bezoekers er naar de stad komen maal wat zij gemiddeld uitgeven) dan voor andere typen projecten. Projecten die bijvoorbeeld StAB wil inzetten op de bedrijventerreinen in de stad, renderen in de beleving van StAB pas op langere termijn en kunnen daarom niet via het Ondernemersfonds gefinancierd worden. Ook initiatiefnemers in de cultuursector ervaren problemen met de eis van direct economisch rendement. Er is behoefte aan informatie over hoe direct economisch rendement voor verschillende typen initiatieven kan worden aangetoond.

Overigens wordt door een deel van de ondernemers ook benoemd dat de eis van direct economisch rendement je als aanvrager dwingt om heel goed na te denken over het initiatief, wat de kwaliteit van het voorstel ten goede komt.

Aanvraag als een collectief

Een voorwaarde voor een aanvraag voor financiering van een project, is dat de aanvraag wordt gedaan door een collectief van ondernemers. Dit wordt door de ondernemers met wie is gesproken niet als een belemmering ervaren. De combinatie met andere ondernemers dwingt om het gesprek te voeren over de meerwaarde van een project en in combinatie met de eis dat een project economisch moet bijdragen aan de stad wordt de eis dat een aanvraag collectief gebeurt als logisch gezien.

4.4 Toegevoegde waarde

Gewaardeerde bijdrage

De meeste ondernemers met wie is gesproken waarderen het Ondernemersfonds Arnhem en geven aan dat door het Ondernemersfonds een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het mogelijk maken van initiatieven in de stad.

Partij van ondernemers zelf

Een belangrijk aspect van de wijze waarop het Ondernemersfonds Arnhem en de financiering ervan zijn ingericht, is dat het Ondernemersfonds van de ondernemers zelf is, en niet van de gemeente. Uiteraard is er een sterke band met de gemeente, maar het budget voor het Ondernemersfonds wordt door de ondernemers via een opslag op de OZB zelf opgebracht en het bestuur van het Ondernemersfonds bestaat

uit ondernemers die deze taak vrijwillig uitvoeren. Tijdens de interviews is meerdere malen benadrukt dat dit voor ondernemers belangrijk is. Men wil niet 'de hand ophouden bij de gemeente'. Daarom is het van belang dat het Ondernemersfonds van de ondernemers zelf is.

Overigens ziet niet iedere ondernemer het Ondernemersfonds als losstaand van de gemeente. Een deel van de ondernemers weet niet precies hoe het Ondernemersfonds is georganiseerd en ziet het als een uitvoeringsinstantie van de gemeente.

Ook blijkt dat een deel van de ondernemers niet weet hoe het Ondernemersfonds wordt gefinancierd. Zij hebben niet scherp dat het beschikbare budget wordt opgebracht door de ondernemers zelf. Er wordt gepleit voor een verhoging van het budget, zonder dat men zich realiseert dat het verhogen van het opslagpercentage betekent dat ondernemers meer gaan betalen. De uitleg over de financiering op de website van het Ondernemersfonds is op dit punt ook niet expliciet. Er staat alleen dat het Ondernemersfonds wordt gevoed door een opslag op de OZB niet-woningen. Dat die opslag in belangrijke mate door ondernemers uit de stad wordt betaald wordt niet expliciet vermeld.

Coronafonds

Het corona noodfonds dat door het Ondernemersfonds Arnhem in het leven is geroepen in 2020 en dat door het Ondernemersfonds uit de beschikbare middelen is betaald, is door ondernemers in de stad zeer gewaardeerd. Het algemene beeld is dat dit ondernemers echt heeft geholpen.

PBA en StAB

PBA en StAB hebben in de interviews aangegeven de toegevoegde waarde van het Ondernemersfonds Arnhem niet altijd te zien. Vanuit hun perspectief is dit begrijpelijk, omdat zij een vast budget krijgen en niet per project een aanvraag doen. Voor PBA en StAB is het Ondernemersfonds een extra schakel die geen voordeel geeft, maar wel inspraak heeft op de aanwending van de budgetten. De voorkeur van deze organisaties gaat uit naar directe financiering door de gemeente Arnhem. Inmiddels vinden er gesprekken plaats tussen het Ondernemersfonds en PBA en StAB om nader tot elkaar te komen.

4.5 Level Playing Field

Direct economisch rendement

De eis dat direct economisch rendement moet worden aangetoond om een project te kunnen financieren zorgt voor 'scheve ogen'. Deze eis is eenvoudiger aan te tonen voor evenementen en andere promotionele activiteiten dan voor andersoortige initiatieven. Uit de analyse van de toegekende financieringen blijkt ook dat een aanmerkelijk deel van het beschikbare budget wordt toegekend aan evenementen en promotie & marketing. Deze projecten zijn ook vaak projecten die gericht zijn op het centrum van Arnhem. Bij sommige ondernemers in andere delen van de stad bestaat het beeld dat zij worden achtergesteld. Dit is tijdens de interviews heel specifiek naar voren gebracht door StAB. Bij een deel van de ondernemers op bedrijventerreinen en bij het bestuur van StAB leeft het beeld dat de ondernemers op de bedrijventerreinen veel bijdragen aan het budget voor het Ondernemersfonds, maar daar, onder meer door de eis van direct economisch rendement, weinig voor terugkrijgen.

Communicatievraagstuk

Het is voor een deel van de ondernemers in de stad niet duidelijk dat ook zij profiteren van Arnhem als een sterk merk. Een deel van de ondernemers ervaart geen level playing field en heeft het beeld dat sommige ondernemers met goede ingangen bij het Ondernemersfonds bij aanvragen voor financiering

meer kans maken. De term 'Old Boys Network' is gevallen tijdens de interviews. Het Ondernemersfonds Arnhem heeft daarmee een communicatievraagstuk dat moet worden opgelost.

Ondernemers met een niet-Nederlandse achtergrond

Voor ondernemers die de Nederlandse taal minder goed machtig zijn is het aanvragen van financiering erg ingewikkeld. Op dit punt is het de vraag of sprake is van een level playing field voor alle ondernemers in de stad. Dit behoeft extra aandacht, in de communicatie en bijvoorbeeld in de vorm van ondersteuning bij de aanvraag.

4.6 Beeld sinds de vorige evaluatie

Bij de vorige evaluatie in 2019 zijn een aantal constatering gedaan die hebben geleid tot aanbevelingen. We lopen de aanbevelingen langs die raakvlakken hebben met de bevindingen en de aanbevelingen van de evaluatie in 2024.

- Er werd opgeroepen bij de keuze voor te honoreren initiatieven aan te sluiten bij een aantal kernwaarden van de stad Arnhem. Het beeld is dat de toen benoemde kernwaarden inmiddels niet zo duidelijk meer worden herkend. Het is in die zin begrijpelijk dat hier verder niet op is ingezet.
- Er is aan de orde gesteld dat de eis van direct economisch rendement bij veel ondernemers op weinig draagvlak kan rekenen en dat deze eis tot eenzijdigheid leidt in het type projecten dat wordt gefinancierd. Die kritiek is er nog steeds.
- Ook in 2019 is geconstateerd dat het aanvraagproces als 'afstandelijk' werd ervaren. In 2024 is dat nog steeds aan de orde.
- En ook in 2019 is geconstateerd dat de afbouwregeling, die stelt dat een project na enkele jaren zonder financiering door het Ondernemersfonds moet kunnen bestaan, voor een deel van de projecten problematisch is. Er is vooralsnog voor gekozen op deze punten niet bij te sturen. Ze komen in deze evaluatie opnieuw prominent naar voren.